מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את תוכן השיר ומבנהו
- לזהות אמצעים אמנותיים ולהסביר את תפקידם
- לדון בדו־המשמעות של השיר: שלווה או ריקנות

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – הבנת הנקרא - רב ברירה

1. ב – על נהר ותכלת מבעד לחלון
2. ג – הוא התרגל אל עצמו ונרגע
3. א – מעבר מן החוץ אל הפנים
4. ב – בבון שבגרמניה, 1932
5. ב – אל הימים הלבנים עצמם

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – הבית בנוי ממשפטים שמניים קצרים, כמעט בלי פעלים, ולכן נשמע שקט וסטטי.
2. נכון – שלווה היא מילה חיובית ובדידות מילה כואבת - הצירוף דו-משמעי.
3. לא נכון – בשיר שלושה בתים בני ארבעה טורים ארוכים.
4. נכון – השיר דו-משמעי ומאפשר שתי קריאות שונות.
5. לא נכון – התינוק ממשיך לזמזם לעצמו שיר ערש, לא לבכות.

חלק ג' – השלמת מילים

1. גשרים
2. התרגל
3. לחייך
4. לבנים
5. שתיקתם

חלק ד' – התאמה - אמצעי אמנותי ודוגמה

- 1 – ג (ימים לבנים, ארוכים כמו בקיץ קרני החמה)
- 2 – ה (גשרים ישרים וגבוהים בין אתמול ומחר)
- 3 – א (שלוות בדידות גדולה על מרחב הנהר)
- 4 – ב (כל כך קל לשאת שתיקתכם, ימים לבנים)
- 5 – ד (העיניים למדו לחייך)

חלק ה' – סדר נכון - מבנה השיר

1. תיאור הנוף מבעד לחלון - נהר ותכלת
2. הימים מתוארים כגשרים בין אתמול למחר
3. המבט עובר פנימה אל הלב שנרגע
4. דימוי הלב לתינוק המזמזם שיר ערש
5. הדוברת פונה אל הימים ומקבלת את שתיקתם

חלק ו' – כתיבה ועיון

1. תשובה טובה תבחר עמדה ברורה (שלווה או ריקנות), תביא ציטוט קצר או התייחסות לשורה מהשיר (למשל "ימים לבנים וריקים" לקריאה עצובה, או "שלוות בדידות" לקריאה שלווה) ותסביר את הקשר בין הדוגמה לעמדה.
2. לבן יכול להיות אור ובהירות (משמעות חיובית) או ריק ודף שלא נכתב (משמעות שלילית/עצובה). הבחירה מעניינת כי היא משקפת את הדו-משמעות של השיר כולו.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התייחסות לדימוי קרני החמה או לגשרים כמייצגים זמן ארוך/מעבר
- הסבר שהשיר מכיל גם שלווה וגם רמזי עצב/ריקנות
- דוגמה כמו "שלוות בדידות" או "ימים לבנים וריקים"

טיפים להפעלה:

- כדאי להקריא את השיר בקול לפני התרגול כדי שהתלמידים ירגישו את הקצב האיטי והטורים הארוכים
- מומלץ לפתוח דיון קצר על הדו-משמעות של השיר לפני חלק הכתיבה הפתוחה
- אפשר להשמיט פריטים המסומנים כקשים (skip_n) בכיתות חינוך מיוחד

דף תרגול: "ימים לבנים" מאת לאה גולדברג

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

השיר "ימים לבנים" נכתב בידי לאה גולדברג ב-1932 בבון שבגרמניה. הדוברת מתבוננת בנוף דרך החלון ובעצמה, בתקופת מעבר בחייה.

1 חלק א' – הבנת הנקרא - רב ברירה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. על מה מתבוננת הדוברת בבית הראשון?

(א) על רחוב סואן (ב) על נהר ותכלת מבעד לחלון (ג) על שעון קיר (ד) על תמונה ישנה

2. איך מתואר הלב בבית השני?

(א) הוא כואב מאוד (ב) הוא מפסיק לפעום (ג) הוא התרגל אל עצמו ונרגע (ד) הוא פועם מהר מאוד

3. מה מתאר המבנה הכללי של השיר?

(א) מעבר מן החוץ אל הפנים (ב) סיפור עם עלילה מפותחת (ג) ויכוח בין שני דוברים

(ד) תיאור של מלחמה

4. איפה ומתי נכתב השיר?

(א) בתל אביב, 1948 (ב) בבון שבגרמניה, 1932 (ג) בירושלים, 1960 (ד) בקובנה, 1920

5. למי פונה הדוברת בבית השלישי?

(א) אל אמה (ב) אל הימים הלבנים עצמם (ג) אל קורא השיר (ד) אל הנהר

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בבית הראשון יש הרבה פעלים ותנועה.	☐	☐
2	הצירוף "שלוות בדידות" מחבר בין שני רגשות שונים.	☐	☐
3	השיר כתוב בבית אחד ארוך בלבד.	☐	☐
4	אפשר לקרוא את השיר כשיר של שלווה וגם כשיר של ריקנות.	☐	☐
5	התינוק בדימוי בבית השני ממשיך לבכות אחרי שאמו נרדמה.	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. הימים מתוארים כ- _____ ישרים וגבוהים בין אתמול ומחר.

2. הלב _____ אל עצמו וסופר בנחת את פעימותיו.

3. עיניה למדו _____ והיא כבר אינה ממהרת.

4. כותרת השיר היא "ימים _____".

5. הדוברת פונה אל הימים ואומרת שקל לה לשאת את _____ .

4 חלק ד' – התאמה - אמצעי אמנותי ודוגמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. דימוי	___	**א.** שלוות בדידות גדולה על מרחב הנהר
2. מטפורה (סמל)	___	**ב.** כל כך קל לשאת שתיקתכם, ימים לבנים
3. צירוף דו-משמעי	___	**ג.** ימים לבנים, ארוכים כמו בקיץ קרני החמה
4. האנשה ופנייה	___	**ד.** העיניים למדו לחייך
5. מטונימיה	___	**ה.** גשרים ישרים וגבוהים בין אתמול ומחר

5 חלק ה' – סדר נכון - מבנה השיר

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	הדוברת פונה אל הימים ומקבלת את שתיקתם
☐	דימוי הלב לתינוק המזמזם שיר ערש
☐	תיאור הנוף מבעד לחלון - נהר ותכלת
☐	הימים מתוארים כגשרים בין אתמול למחר
☐	המבט עובר פנימה אל הלב שנרגע

6 חלק ו' – כתיבה ועיון

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בשיר אפשר לשמוע שני קולות - שלווה והשלמה, או ריקנות ואכזבה. בחרו קול אחד והסבירו, בעזרת דוגמה אחת משורות השיר, למה לדעתכם זו הקריאה הנכונה יותר.

2. המילה "לבנים" בכותרת יכולה להתפרש בשתי דרכים. מהן, ולמה זו בחירה מעניינת של המשוררת?

כרטיס יציאה

מהו הדימוי המרכזי בבית הראשון ומה הוא מבטא?

מדוע אפשר לקרוא את השיר בשתי דרכים שונות?

תנו דוגמה אחת לצירוף דו-משמעי מהשיר.

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀